

УДК 347.238.1 (477)

ПРОБЛЕМА ПРАВА СПІЛЬНОЇ СУМІСНОЇ ВЛАСНОСТІ

Студ. В.Ю. Бородько, гр. БП-15

Науковий керівник доц. О.С. Шморгун

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета та завдання дослідження. Дослідити теоретичні питання регулювання спільної власності подружжя. На основі аналізу наукових джерел висвітлити, поняття спільної сумісної власності, що є об'єктами такої власності. Описати яким чином особисте майно членів подружжя може стати частиною спільної власності подружжя. Висновки можна використати для удосконалення законодавства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом права спільної власності є майно.

Методи та засоби дослідження. Суспільні відносини, які встановлюють право власності на одне й те саме майно і в той же час. Вони і породжують право спільної власності як право двох або більше осіб за спільною згодою володіти, користуватися та розпоряджатися належним їм майном, що становить єдине ціле^[5]

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Ідею визначення конструкції права спільної власності створили римські юристи, яка зберіглась й набула усталених ознак: "Майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно)." (ч. 1 ст 355 ЦК)

Результат дослідження. Право спільної власності має дві властиві ознаки - єдність об'єкта та множинність суб'єктів права власності.

Правовідносини, що виникають, розвиваються чи припиняються із приводу спільного майна мають складну структуру. Вони включають два різновиди правовідносин:

- 1) відносні правовідносини (внутрішні) - між співвласниками щодо речі;
- 2) абсолютні правовідносини (зовнішні) – між співвласниками та усіма третіми особами.

Право спільної власності може виникнути з підстав, не заборонених ч. 3 ст. 355 ЦК. Гарними прикладами можуть бути спадкування однієї речі двома спадкоємцями; набуття житлового будинку подружжям за договором купівлі-продажу (дарування, міни); об'єднання майна декількома особами для будівництва гаражу (договір про спільну діяльність), приватизація державної квартири в державному жиллому фонді членами сім'ї тощо.

Спільна власність відповідно до чинного законодавства поділяється на два види: спільна часткова власність та спільна сумісна власність. Різниця між ними полягає у визначенні часток співвласників у праві на майно.

Спільна часткова власність передбачає, що частки учасників у праві на майно чітко визначені. У відносинах спільної сумісної власності частки співвласників наперед не визначені. Вони визначаються лише у випадку припинення спільної власності шляхом поділу майна, виділу з нього певної частки або трансформації спільної сумісної у спільну часткову власність. При цьому розмір цих часток може бути як однаковим, так і неоднаковим, і залежати від конкретних обставин^[2].

Відносини права спільної сумісної власності в більшості випадків на практиці виникають між фізичними особами та за їх участю. Однак відповідно до ч.2 ст.368 ЦК суб'єктами права спільної сумісної влади можуть бути також юридичні особи, держава, територіальні громади, якщо інше не встановлено законом. Найбільш поширеним випадком виникнення спільної сумісної власності є спільна власність подружжя, яка окрім Цивільного кодексу України регулюється також Сімейним кодексом України.

Щодо юридичних осіб, держави і територіальних громад то договір між ними може створюватися за домовленістю сторін при укладенні договору про спільну діяльність.

Одержані доходи, плоди та продукція як результат їх спільної діяльності - спільна суміснавласність.

ЦК визначає правила щодо правила спільної сумісної поведінки. Співвласники володіють і користуються ним вільно, якщо інше не передбачено домовленістю між ними. Самі можуть визначати як використовувати майно (черговість використання речі, право спільно користуватися річчю, надати її у користування одному зі співвласників, іншим особам, взагалі не використовувати річ і т. ін).

В Цивільному кодексі встановлюється презумпція того, що в разі вчинення одним із співвласників правочину щодо розпорядження спільним майном він вважається вчиненим за згодою всіх співвласників(ч. 2 ст. 369 ЦК).

Інколи договір може бути визнаним недійсним, коли буде доведено, що інша сторона в правочині діяла недобросовісно, тобто знала чи повинна була знати про відсутність згоди на здійснення такого правочину інших співвласників чи одного з них (Ю. С. Червоний). Певною мірою це використовується в Сімейному кодексі, коли дружина, чоловік мають право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним, як такого, що укладений одним з подружжя без згоди іншого, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового (ст. 65 СК). Деякі розпорядження майном (купівля-продаж земельної ділянки, житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна), які підлягають нотаріальному посвідченню та(або) державній реєстрації висловлюються письмового і нотаріально посвідчуються.

Співвласники мають право уповноважити одного з них на вчинення правочинів щодо розпорядження спільним майном (ч. 3 ст. 369 ЦК). Так члени сім'ї можуть доручити одному з них продати частину сільськогосподарської продукції, яка була набута внаслідок їхньої спільної праці у селянському підсобному господарстві. Якщо сторони уклали договір про спільну діяльність то у відносинах з третіми особами правочин вчиняється від імені всіх учасників.

Співвласники за взаємною згодою мають право визнати свої частки нерівними, виходячи з обставин, які склалися в їх відносинах. Наприклад, члени сім'ї вирішили припинити відносини спільної сумісної власності і поділити майно. При цьому вони враховують різний внесок окремих членів сім'ї у спільне майно і визначають розмір часток кожного з них відповідно до цього критерію.

Висновки. Основна риса права спільної сумісної власності є те, що вона не має часток. Вони формуються, коли співвласники мають можливість або постає необхідність визначити свої частки, наприклад, унаслідок розлучення.

Ключові слова: *спільна сумісна власність, спільна часткова вартість, майно, річ.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356);
2. "Цивільне право": підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. - Х. : Право, 2012. -Т. 1.-656с.
3. "Цивільне право України. Загальна частина": підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. - 3-те вид., перероб. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
4. "Українське цивільне право": Навчальний посібник. - 2-е вид. змін, і доп. - К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 368 с.
5. "Сімейний кодекс України" (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135).